

به نام خدا

مقایسه هوش هیجانی و هوش معنوی با پیشرفت تحصیلی دانش آموزان

مؤلف :

مهناز عباسی جهان آباد

انتشارات ارسطو

(سازمان چاپ و نشر ایران - ۱۴۰۲)

نسخه الکترونیکی این اثر در سایت سازمان چاپ و نشر ایران و اپلیکیشن کتاب رسان موجود می باشد

chaponashr.ir

سرشناسه: عباسی جهان آباد، مهناز، ۱۳۶۸-
عنوان و نام پدید آور: مقایسه هوش هیجانی و هوش معنوی با پیشرفت تحصیلی دانش آموزان/
مؤلف مهناز عباسی جهان آباد.
مشخصات نشر: ارسطو (سامانه اطلاع رسانی چاپ و نشر ایران)، ۱۴۰۲.
مشخصات ظاهری: ۵۹ ص.
شابک: ۹۷۸-۶۲۲-۳۳۹-۵۳۷-۶-۶
وضعیت فهرست نویسی: فیبا
یادداشت: کتابنامه: ص. [۵۸] - ۵۹.
موضوع: پیشرفت تحصیلی -- ایران -- نمونه پژوهی
Promotion (School) -- Iran -- Case studies
هوش هیجانی -- ایران -- نمونه پژوهی
Emotional intelligence -- Iran -- Case studies
هوش معنوی -- ایران -- نمونه پژوهی
Spiritual intelligence -- Iran -- Case studies
رده بندی کنگره: LB۳۰۶۳
رده بندی دیویی: ۳۷۱/۲۸۳۰۹۵۵
شماره کتابشناسی ملی: ۹۴۷۴۷۲۵
اطلاعات رکورد کتابشناسی: فیبا

نام کتاب: مقایسه هوش هیجانی و هوش معنوی با پیشرفت تحصیلی دانش آموزان
مؤلف: مهناز عباسی جهان آباد
ناشر: ارسطو (سامانه اطلاع رسانی چاپ و نشر ایران)
صفحه آرای، تنظیم و طرح جلد: پروانه مهاجر
تیراژ: ۱۰۰۰ جلد
نوبت چاپ: اول - ۱۴۰۲
چاپ: زیرجد
قیمت: ۸۵۰۰۰ تومان
فروش نسخه الکترونیکی - کتاب رسان:
<https://chaponashr.ir/ketabresan>
شابک: ۹۷۸-۶۲۲-۳۳۹-۵۳۷-۶-۶
تلفن مرکز پخش: ۰۹۱۲۰۲۳۹۲۵۵
www.chaponashr.ir

فهرست مطالب

۵.....	فصل اول کلیات طرح تدریس.....
۶.....	مقدمه.....
۱۱.....	فصل دوم.....
۱۱.....	مبانی نظری و پیشینه تدریس.....
۱۲.....	مقدمه.....
۱۴.....	مفهوم هوش هیجانی.....
۱۵.....	هوش چیست؟.....
۱۷.....	نقش هیجانها در هوش.....
۲۲.....	تاریخچه پیدایش هوش هیجانی.....
۲۴.....	مدل هوش هیجانی "بار- آن".....
۲۵.....	مؤلفه‌های هوش هیجانی.....
۳۰.....	نقش (EQ) در موفقیت.....
۳۲.....	رابطه رفتار و هوش هیجانی.....
۳۴.....	مفهوم هوش معنوی.....
۳۵.....	نعمت هوش.....
۳۶.....	نماد هوش معنوی.....
۳۶.....	موانع اصلی هوش.....
۴۲.....	اصول راهنمای تقویت هوش احساسی.....
۴۳.....	مفهوم هوش معنوی.....
۴۵.....	پیشینه تدریس تحقیق درباره هوش معنوی.....
۴۷.....	ویژگی های تیزهوشان معنوی (افراد با هوش معنوی بالا).....
۴۸.....	مؤلفه های هوش معنوی.....
۴۹.....	هوش معنوی از دیدگاه اسلام.....
۵۱.....	رشد و پرورش معنوی در راستای تربیت دینی.....
۵۲.....	برخی کاربردهای هوش معنوی در زندگی روزمره.....
۵۷.....	منابع و مأخذ.....

فصل اول

کلیات

مقدمه

هوش هیجانی پدیده‌ای پیچیده روانی - اجتماعی است، این پدیده صفت یا ویژگی ارثی یا ژنتیکی نیست بلکه اساساً در نتیجه روابط نادرست بین فردی و سازش نیافتگی‌های اجتماعی در مراحل مختلف رشد در خانه و جامعه پدیدار می‌شوند.

«کلمن» ضمن مهم شمردن هوش شناختی و هیجانی می‌گوید «هوش‌بهر IQ» در بهترین حالت خود تنها ۲۰ درصد از موفقیت‌های زندگی است، ۸۰ درصد موفقیت‌ها به عوامل دیگر وابسته است و سرنوشت افراد در بسیاری از موارد در گرو مهارت‌هایی است که هوش هیجانی، داشتن روابط مناسب اجتماعی با دیگران، کار کردن در کنار دیگران، اطمینان داشتن به آنها و ... را تشکیل می‌دهد (Tebyannet, ۱۹۹۸).

امروزه علاوه بر تأکید اساسی که بر بهره هوشی در یادگیری مهارت‌ها و حرفه‌ها می‌شود مسئله استعداد نیز در کنار آن اهمیت ویژه‌ای دارد و آزمون‌های هوشی نمی‌توانند تعیین کنند صرف میزان موفقیت فرد در یک زمینه باشد. به عنوان مثال فردی که از لحاظ سطح هوشی در حد بالایی قرار دارد لزوماً مهندس یا پزشک خوبی نخواهد شد. موفقیت آن وابسته به بهره هوشی او در کنار استعدادهایی که در آن زمینه دارد می‌باشند. افرادی با بهره هوشی یکسان ممکن است استعدادهای مختلفی در زمینه‌های مختلف از خود نشان دهند. فردی ممکن است در زمینه موسیقی مهارت و شایستگی نشان دهد، دیگری در مکانیک و دیگری در علوم پزشکی.

هوش معنوی یا SQ را می‌توان همان توانایی دانست که به ما قدرتی می‌دهد و رویاها و تلاش و کوشش برای به دست آوردن آن رویاها را می‌دهد. این هوش زمینه تمام آن چیزهایی است که ما به آنها معتقدیم و نقش باورها، هنجارها، عقاید و ارزش‌ها را در فعالیت‌هایی را که بر عهده می‌گیریم در بر می‌گیرد. هوشی که به واسطه آن

سوال سازی در ارتباط با مسائل اساسی و مهم در زندگی مان می پردازیم و به وسیله آن در زندگی خود تغییراتی را ایجاد می کنیم.

با استفاده از هوش معنوی به حل مشکلات با توجه به جایگاه، معنا و ارزش آن مشکلات می پردازیم. هوشی که قادریم توسط آن به کارها و فعالیت هایمان معنا و مفهوم بخشیده و با استفاده از آن بر معنای عملکردمان آگاه شویم و دریابیم که کدامیک از اعمال و رفتارهایمان از اعتبار بیشتری برخوردارند و کدام مسیر در زندگی مان بالاتر و عالی تر است تا آن را الگو و اسوه زندگی خود سازیم.

یکی از نمادهایی که معمولاً در توضیح این هوش به کار گرفته می شود، نماد گل نیلوفر است که در آن با تلفیق سنت و عقاید موجود در شرق و غرب و با استعانت از مسائل علمی، مدلی قابل لمس و زیبا برای SQ ارائه داد.

اصطلاح هوش هیجانی برای اولین بار در سال ۱۹۹۰ توسط «میلر و سالووی» بریا تشریح برخی ویژگیها مثل خود آگاهی، ابراز همدردی افراد با یکدیگر و کنترل هیجانات مطرح شد و پنج سال بعد «کلمن» ابراز کرد که موفقیت در زندگی بیش از آنکه به هوش شناختی بستگی داشته باشد به هوش هیجانی وابسته است.

افرادی که هوش هیجانی پایین دارند در روابط اجتماعی خود با دیگران دچار مشکل هستند و نمی توانند در زندگی اجتماعی خود موفقیت های لازم را کسب کنند (شریفی، ۱۳۸۱).

دنیای امروز در حال تغییر است. زندگی در حال پیچیده تر شدن است و دیگر فرصت فکر کردن به ما نمی دهد. در این شرایط ما واقعا نیاز به داشتن یک قدرت بالا و یک مهارت بالا برای ایجاد ارتباط با این جهان جهانی شده داریم و کسانی می توانند در این بازار جهانی بازی را ببرند که دارای مهارت بالایی در هوش هیجانی باشند. متأسفانه با

توجه به زمینه‌های ادبی، فلسفی و دینی و اخلاقی ما، میزان هوش هیجانی در کشور ما بسیار پایین است. یکی از پایه‌ها و اساسهای هوش هیجانی خودشناسی است. مردم ما آنقدر که در رفتار دیگران مطالعه می‌کنند، در رفتار خود خود دقت نمی‌کنند. یعنی در تمام سازمانها، بیشترین توجه به دیگران است در حالی که اگر انسان بخواهد مسیر ترقی و رشد را ببیماید، اول باید دست به خودشناسی بزند. من عرف نفسه فقد عرف ربه. چرا ما در مقدمات خودشناسی در جامعه ضعیف هستیم؟ ما هر روزه با سیلی از واژه‌هایی که در مکالمات روزمره به کار می‌بریم، نشان می‌دهیم که تا چه میزان تربیت فرهنگیمان پایین است. بهره هوشی ما بسیار بالا است. تمام المپیادهای جهانی را داریم می‌بریم. اما هوش هیجانی است که جامعه ما را جلو می‌برد. ۷۵٪ از موفقیت‌های اجتماع، سیاست و حوزه دولت وابسته به هوش هیجانی است نه IQ. بیل گیتس اگر بهره هوشی خیلی خوبی دارد اما شبکه‌ای از دانشمندان را دور خودش جمع کرده است. او نمی‌تواند در یک فضای یک نفره کار بکند. پس در این دنیای پیچیده EQ+IQ می‌شود موفقیت.

از میان آزمونهای هوش مختلفی که در اختیار متخصصان و کارشناسان ایران می‌باشد، به آزمونی برنامی خوریم که برای کودکان ایران استاندارد شده باشد و بتوان با اطمینان از آن استفاده نمود. بیشتر آزمونهایی که در اختیار دست اندرکاران روانسنجی است متعلق به کشورهای غرب بوده که متأثر از فرهنگ و ویژگیهای خاص خود می‌باشد در میان این آزمونها به دسته‌ای از آزمونها برمی‌خوریم که با عنوان آزمونهای غیر کلامی، هدفشان این است که بدون توجه به زبان بخصوصی و بعضاً با کمترین دخالت فرهنگی به اندازه‌گیری هوش بپردازد و نتایج آن را در ارتباط با مسائل دیگر مانند خلاقیت، سازگاری، پیشرفت تحصیلی و غیره بررسی کنند. (شریفی، ۱۳۸۲)

تعلیم و تربیت فرآیندی است پر دامنه و وقت‌گیر در عین حال پر ثمرترین دستاورد انسان می‌باشد. اهمیت آن را از این زاویه می‌توان نگریست که حقیقت آدمی به برکت

تعلیم و تربیت معنا و مفهوم می‌یابد و به برکت این فرآیند است که استعدادها و توان بالقوه آدمی بارور و شکوفا می‌شود، اهمیت جایگاه تعلیم و تربیت را نیز می‌توان در زیان‌ها و خسران‌هایی دید که بر اثر فقدان و نقصان این حرکت پویا دامن‌گیر فرد و جامعه می‌شود و چنان است که در راه حل معضلات اجتماعی و فرهنگی باید از تعلیم و تربیت به تمام کمال مدد طلبید. یکی از نشان دهنده‌های ارایه تعلیم و تربیت خوب و مناسب در جامعه پیشرفت تحصیلی افراد است (تدینی، ۱۳۸۰).

پیشرفت تحصیلی که دارای ملاک‌ها و معیارهایست که اغلب با افزایش نمره معدل دانش‌آموختگان همراه است.

دانش‌آموزان در یادگیری درسهای آموزش داده شده دارای توانمندیهای متفاوتی‌اند عده‌ای مستعد یادگیری و عده‌ای فاقد استعداد لازم برای یادگیری‌اند. به عنوان مثال از میان دانش‌آموزانی که دارای شرایط یکسان برای آموزش درس‌هایشان هستند عده‌ای دارای نمرات خوب و مناسب و عده‌ای پیشرفت تحصیلی را هرگز تجربه نکرده‌اند. اگر سن، انگیزه و بقیه شرایط این دانش‌آموزان را یکسان در نظر بگیریم دلیل بروز این تفاوتها واقعاً در چیست؟

به عقیده گلمن حدود ۸ درصد دلیل موفقیت‌ها را می‌توان به هوش هیجانی نسبت داد. گلمن هوش هیجانی را این‌گونه تعریف می‌کند: «هوشی که شامل قابلیت‌های زیر باشد: برانگیختن انگیزه در خود، پافشاری در صورت ناکامی، کنترل غرایز و به تأخیر انداختن حس رضایت، تنظیم حالات شخصی و مانع شدن از این‌که رنج و ناراحتی جلوی توانایی‌هایی مانند فکر کردن، اصرار ورزیدن و امید داشتن را بگیرد». چندی بعد گلمن تعریف دیگری از هوش هیجانی ارایه داده و آن را به ۲۵ گونه مختلف از

قابلیت‌های هوشی تقسیم می‌کند که در میان آنها اعتماد به نفس خودآگاهی و انگیزه به چشم می‌خورد (گلمن، ۱۹۹۸).

نتایج بسیاری از تحقیقات حاکی از آن است که هوش هیجانی بیشتر از ضریب هوشی در موفقیت زندگی و تحصیل نقش دارد. همچنین این تحقیقات حاکی از اهمیت وجود هوش هیجانی در محیط‌های کاری، کلاس‌های درس، بهبود عملکرد در مصاحبه‌ها، کارهای گروهی و مسائل ذهنی است.

با توجه به ماهیت کلاس‌های درس که در آن افراد می‌بایست با یکدیگر همکاری داشته باشند و گاهی نیز تحت فشار و استرس زیادی‌اند به نظر می‌رسد هوش هیجانی در این کلاس‌ها اهمیت زیادی دارد. بنابراین هدف از انجام نگارش کتاب حاضر تعیین نقش هوش هیجانی در پیشرفت تحصیلی است و نقش هوش هیجانی در معدل نمرات دانشگاهی مورد بررسی قرار می‌گیرد.